



Deseta naučna konferencija sa međunarodnim učešćem
**STRADANJE SRBA, JEVREJA, ROMA I OSTALIH
NA TERITORIJI BIVŠE JUGOSLAVIJE**

27. januar 2023. Beograd

ZBORNİK APSTRAKATA

Tenth Scientific Conference with International Participation

**SUFFERING OF SERBS, JEWS, ROMA AND
OTHERS IN THE FORMER YUGOSLAVIA**

January 27th 2023, Belgrade

BOOK OF ABSTRACTS



Fakultet za informacione tehnologije i inženjerstvo
Univerzitet „Union-Nikola Tesla“, Beograd



Fakultet za poslovne studije i pravo
Univerzitet „Union-Nikola Tesla“, Beograd



Institut za srpsku kulturu
Priština - Leposavić

Fakultet za poslovne studije i pravo
Fakultet za informacione tehnologije i inženjerstvo
Univerziteta „Union - Nikola Tesla“, Beograd
Institut za srpsku kulturu Priština – Leposavić

Deseta naučna konferencija sa međunarodnim učešćem

**STRADANJE SRBA, JEVREJA,
ROMA I OSTALIH NA TERITORIJI
BIVŠE JUGOSLAVIJE**

Zbornik apstrakata

Beograd, Republika Srbija, 2023

Izdavač

Fakultet za poslovne studije i pravo,
Univerzitet „Union – Nikola Tesla“, Beograd, Republika Srbija

Suizdavači

Fakultet za informacione tehnologije i inženjerstvo,
Univerzitet „Union – Nikola Tesla“, Beograd, Republika Srbija
Institut za srpsku kulturu Priština – Leposavić

Za izdavača

Prof. dr Milan Radosavljević, dekan Fakulteta za poslovne studije i pravo

Odgovorni urednici

Prof. emeritus dr Života Radosavljević,
Fakultet za poslovne studije i pravo, Univerziteta „Union – Nikola Tesla“ u Beogradu, Srbija

Prof. dr Dragan Tančić,

Institut za srpsku kulturu Priština – Leposavić, Srbija

Doc. dr Viktorija Rjapuhina,

Institut za srpski jezik i komunikacije,
Belgorodski državni tehnološki univerzitet Šuhov, Rusija

Dizajn korica

Pavle Nikolić

Priprema za štampu

Dušan Stamenović

Štampa

Štamparija Draslar List, Beograd

Godina

2023.

Tiraž: 100

Redakcija

Fakultet za poslovne studije i pravo,
Jurija Gagarina 149A, Staro sajmište 29
11070 Novi Beograd
Telefon: +381 11 31 31 246
mejl: holokaust.sajmiste@fsp.edu.rs
www.fsp.edu.rs

ISBN 978-86-6102-110-7

SADRŽAJ / CONTENT

NAUČNI ODBOR SCIENTIFIC COMMITTEE	5
ORGANIZACIONI ODBOR ORGANISING COMMITTEE	9
PREDGOVOR	19
FOREWORD	27
БОСНА КАО ЗЕМЉА МРЖЊЕ: КАРАХАСАНОВ ДИЈАЛОГ С АНДРИЋЕМ.	35
BOSNIA AS A COUNTRY OF HATE: KARAHASAN'S DIALOGUE WITH IVO ANDRIĆ	37
<i>Јасмина Ахметиџаић</i>	
ДОПРИНОС НИРНБЕРШКЕ ПРЕСУДЕ НА РАЗВОЈ МЕЂУНАРОДНОГ ПРАВА.	39
THE CONTRIBUTION OF THE NUREMBERG JUDGMENT TO THE DEVELOPMENT OF INTERNATIONAL LAW	41
<i>Рајтомир Анђионових, Стефан Љубинковић</i>	
УЋЕНЈЕ О HOLOKAUSTU СА ЦИЉЕМ RAZVOJA KRITIČKOG MIŠLJENJA MLADIH	43
LEARNING ABOUT THE HOLOCAUST WITH THE OBJECTIVE OF DEVELOPING CRITICAL THINKING IN YOUTH.	45
<i>Olja Arsenijević, Jasmina Arsenijević, Nenad Perić</i>	
LOGORI U BEOGRADU U DRUGOM SVETSKOM RATU	47
CAMPS IN BELGRADE DURING THE SECOND WORLD WAR	49
<i>Ivan M. Becić</i>	
HOLOCAUST IN BRITISH SOCIETY AND MEDIA	51
HOLOCAUST U BRITANSKOM DRUŠTVU I MEDIJIMA	53
<i>Doloris Bešić-Vukašinović, Nenad Perić</i>	
ПРИЛОГ ПРОУЧАВАЊУ ГЕНОЦИДА У СЕЛУ ВЕЛИКА 28. ЈУЛА 1944. ГОДИНЕ.	55

CONTRIBUTION TO THE STUDY OF THE GENOCIDE IN VELIKA VILLAGE, 28th of JULY 1944.....	57
<i>Mиодраї Брковић, Љубиша Пауновић</i>	
HOLOKAUST I ULOGA DIPLOMATIJE	59
THE HOLOCAUST AND THE ROLE OF DIPLOMACY	61
<i>Milijana Danevska, Vladan Stanković</i>	
HOLOKAUST U SVETLU PRAVA, PRAVDE I PRAŠTANJA.....	63
HOLOCAUST IN THE LIGHT OF LAW, JUSTICE AND FORGIVENESS	65
<i>Predrag Dedeić</i>	
ПОЛИФОНИЈА ЗЛА: ГОРГОНЕ МИРЕ ОТАШЕВИЋ	67
POLYPHONY OF EVIL: GORGONE BY MIRA ОТАŠEVIĆ	69
<i>Урош Ђурковић</i>	
AN EXAMPLE TO LEARN FROM: SOVIET PROPAGANDA ON CIVILIAN SUFFERING IN YUGOSLAVIA IN 1941-MAY 1942	71
ПРИМЕР ИЗ КОЈЕГ ТРЕБА УЧИТИ: СОВЈЕТСКА ПРОПАГАНДА О ЦИВИЛНОМ СТРАДАЊУ У ЈУГОСЛАВИЈИ 1941-МАЈА 1942.....	73
<i>Kiril Feferman</i>	
HOLOKAUST – GENOCID DVADESETOG VEKA	75
HOLOCAUST - GENOCIDE OF THE TWENTIETH CENTURY	77
<i>Aleksandra Gajdobranski, Milan Janković, Vera Krmpot</i>	
СТРАТИШТА СРБА У НЕЗАВИСНОЈ ДРЖАВИ ХРВАТСКОЈ.....	79
THE KILLING PLACES OF SERBS IN THE INDEPENDENT STATE OF CROATIA	81
<i>Божо Грдић</i>	
НИВОИ, МОДЕЛИ, ПЕРИОДИЗАЦИЈА И ИДЕОЛОГИЈА ЗАТИРАЊА СРПСКЕ ПРАВОСЛАВНЕ ЦРКВЕ У ЈУГОСЛОВЕНСКИМ ОКВИРИМА ИЗ ХАГИОГРАФСКЕ ПЕРСПЕКТИВЕ.....	83

LEVELS, MODELS, PERIODIZATION AND IDEOLOGY OF THE SUPPRESSION OF THE SERBIAN ORTHODOX CHURCH IN THE YUGOSLAVIAN FRAMEWORK FROM THE HAGIOGRAPHIC PERSPECTIVE	85
<i>Горан М. Јанићијевић, Драјана Ј. Јањић</i>	
POLOŽAJ I STRADANJE JEVREJA U JUGOSLAVIJI ZA VREME DRUGOG SVETSKOG RATA	87
THE POSITION AND SUFFERING OF THE JEWS IN YUGOSLAVIA DURING THE SECOND WORLD WAR	89
<i>Adriana Jović-Bogdanović, Milan Janković, Vladana Lilić</i>	
О ВЕЧНОМ ПРИСУСТВУ ЗЛА (ПРИЛОГ СЕЋАЊУ НА ЖИВОТ И ДЕЛО ЂОРЂА ЛЕБОВИЋА)	91
ABOUT THE ETERNAL PRESENCE OF EVIL (AN ADDITION TO THE REMEMBRANCE OF THE LIFE AND WORK OF ĐORĐE LEBOVIĆ).....	93
<i>Јасмина П. Кнежевић</i>	
„DIKTAT POBEDE“ – OBRAZOVNI PROJEKAT RUSKE FEDERACIJE U CILJU POBOLJŠANJA ISTORIJSKE PISMENOSTI NACIJE	95
“VICTORY DICTATION” – AN EDUCATIONAL PROJECT OF THE RUSSIAN FEDERATION AIMED TO IMPROVE THE HISTORICAL LITERACY OF THE NATION	97
<i>Vladana Lilić, Adriana Jović-Bogdanović, Bojana Burić - Mutavčić</i>	
KRIVIČNO PRAVNO GONJENJE GOVORA MRŽNJE U SLOVENIJI – ANALIZA TUŽILAČKE PRAKSE.....	99
CRIMINAL PROSECUTION OF HATE SPEECH IN SLOVENIA - ANALYSIS OF PROSECUTOR'S PRACTICE	101
<i>Ana Matović, Milan Milošević</i>	
VANZEJSKA KONFERENCIJA I HOLOKAUST	103
WANNSEE CONFERENCE AND HOLOCAUST.....	105
<i>Branislav Milosavljević, Sergej Uljanov</i>	
СТРАДАЊЕ СРБА ВОЗУЂЕ У ДРУГОМ СВЕТСКОМ РАТУ – ЗАБОРАВЉЕНИ ЗЛОЧИН	107

THE SUFFERING OF SERBS FROM VOZUĆE IN THE
SECOND WORLD WAR - A FORGOTTEN CRIME. 109

Анађолиј Миловановић

СТРАДАЊЕ СРБА С ДРУГЕ СТРАНЕ ДРИНЕ
– КОНТИНУИТЕТ ЗЛОЧИНА КОЈИ НЕ ПРЕСТАЈЕ. 111
SUFFERING OF SERBS ON THE OTHER SIDE OF THE DRINA
– CONTINUITY OF CRIMES THAT DOES NOT STOP 113

Марко Миловић

STARO SAJMIŠTE OD „OGLEDALA MATERIJALNE KULTURE
I BLAGOSTANJA“ DO LOGORA SMRTI
U DRUGOM SVETSKOM RATU 115
OLD FAIRGROUND FROM A “MIRROR OF MATERIAL CULTURE
AND WELFARE” TO A DEATH CAMP DURING
WORLD WAR II 117

Ена Мирковић

ЛЕТ У ЈАМУ – ПРЕБИЛОВЦИ У СРПСКОЈ КЊИЖЕВНОСТИ. 119
THE FLIGHT INTO THE PIT - PREBILOVCI IN SERBIAN
LITERATURE 121

Ана Мумовић, Сена Михаиловић Милошевић

ЗЛОЧИНИ БУГАРА НАД СРБИМА У ПРВОМ СВЕТСКОМ РАТУ
ОД 1915. ДО 1918. ГОДИНЕ. 123
THE BULGARIAN CRIMES AGAINST THE SERBS
IN THE FIRST WORLD WAR FROM 1915. TO 1918..... 125

Милан Николајевић, Драђољуб Секуловић, Божидар Форца

NEFORMALNO UČENJE O HOLAKUSTU I STRDANJU SRBA
ТОКОМ DRUGOG SVETSKOG RATA 127
INFORMAL LEARNING ABOUT THE HOLOCAUST AND THE
SUFFERING OF SERBS DURING WORLD WAR II 129

Маја Nikolova

ДАВИДОВА ЗВЕЗДА КАО СИМБОЛ СТРАДАЊА ЈЕВРЕЈА
У ХОЛОКАУСТУ. 131
THE STAR OF DAVID AS A SYMBOL OF JEWISH SUFFERING
IN THE HOLOCAUST 133

Филиј М. Обрадовић

ИТАЛИЈАНСКА ОКУПАЦИОНА ВЛАСТ И ВЕЛИКОАЛБАНСКЕ ТЕЖЊЕ ПЛАВСКО ГУСИЊСКИХ МУСЛИМАНА У ДРУГОМ СВЕТСКОМ РАТУ	135
THE ITALIAN OCCUPATION AUTHORITY AND GREATER ALBANIAN ASPIRATIONS OF THE MUSLIMS OF THE PLAV GUSINJ REGION IN THE SECOND WORLD WAR.	137
<i>Божидар Б. Оџашевић, Бранислав Оџашевић</i>	
ГРЧКИ ЈЕВРЕЈИ, HOLOKAUST I LJUDSKA PRAVA	139
GREEK JEWS, THE HOLOCAUST AND HUMAN RIGHTS	141
<i>Alexios Panagopoulos</i>	
POGROM - MASAKR SRBA NA DRINI U PRVOJ POLOVINI 1942. GODINE	143
THE POGROM - MASSACRE OF SERBS ON THE DRINA IN THE FIRST HALF OF 1942.	147
<i>Vinko Pandurević, Ena Todorovic</i>	
NACIONALNI OTPOR, ODMAZDA I JEVREJSKE ZAJEDNICE U REGIONU ZAPADNE MAKEDONIJE U GRČKOJ	151
NATIONAL RESISTANCE, RETALIATIONS AND JEWISH COMMUNITIES IN THE REGION OF WESTERN MACEDONIA, GREECE	153
<i>Michail Pappas</i>	
НЕКОЛИКО СВЕДОЧЕЊА О ПОЛОЖАЈУ КОЛОНИСТА НА КОСОВУ И МЕТОХИЈИ У ДРУГОМ СВЕТСКОМ РАТУ	155
SEVERAL TESTIMONIES ABOUT THE POSITION OF COLONISTS IN KOSOVO AND METONIJA IN THE SECOND WORLD WAR. . .	157
<i>Александар Павловић</i>	
PODSTICANJE SVESNOSTI O HOLOKAUSTU KOD PRIPADNIKA DIGITALNIH GENERACIJA	159
PROMOTING HOLOCAUST AWARENESS AMONG MEMBERS OF THE DIGITAL GENERATIONS	161
<i>Dragana Radosavljević, Dušan Lukić, Milan Radosavljević</i>	
ФИЛМСКО ПРИПОВЕДАЊЕ И ПРИКАЗИВАЊЕ СТРАДАЊА У ЛОГОРУ: ЗАВЕШТАЊЕ И ДАРА ИЗ ЈАСЕНОВЦА	163

FILM NARRATION AND PRESENTATION OF THE SUFFERING
IN THE CAMP: THE LEGACY AND DARA OF JASENOVAC 165

Ивана Раловић

БУГАРСКИ РАТНИ ЗЛОЧИНИ НАД СРБИМА У МОРАВСКОЈ
ИНСПЕКЦИЈСКОЈ ОБЛАСТИ У ПРВОМ СВЕТСКОМ РАТУ . . . 167
THE WAR CRIMES OF THE BULGARIANS AGAINST THE SERBS
IN THE MORAVIAN INSPECTION DISTRICT
IN THE FIRST WORLD WAR 169

Драјољуб Секуловић, Божидар Форца, Милан Николајевић

СТРАДАЊЕ И ИЗБЕГЛИШТВО У КРАЉЕВУ ТОКОМ
ДРУГОГ СВЕТСКОГ РАТА 171
SUFFERING AND REFUGE IN KRALJEVO DURING
THE SECOND WORLD WAR 173

Јован Симијановић, Марина Мијајковић

РЕКОНСТРУКЦИЈА СЕЋАЊА ОБИЧНИХ ЉУДИ О ЖИВОТУ
НА КОСОВУ И МЕТОХИЈИ У СОЦИЈАЛИСТИЧКОЈ
ЈУГОСЛАВИЈИ 175
RECONSTRUCTION OF MEMORIES OF ORDINARY PEOPLE
ABOUT LIFE IN KOSOVO AND METONIJA IN SOCIALIST
YUGOSLAVIA 177

Милена Шљивић

КРАГУЈЕВАЧКИ ОКТОБАР У ДРАМИ ИГРА БРОЈЕВА
МИРКА ДЕМИЋА И ПОЕМИ ЗЕМЉА
ЕНЕСА ХАЛИЛОВИЋА 179
Kragujevac's October in the Drama the Game
of Numbers by Mirko Đemić and Poems Land
of Enes Halilović 181

Ана Сјишиновић Миловановић

„ПОПУТ ВЛАТОВА ТРАВКИ ИЛИ КЛАСЈА ЖИТА КОЈЕ
ПОВИЈА ВЕТАР“: КОЛЕКТИВНИ ЛИК У ДЕЛИМА КОЈА
ТЕМАТИЗУЈУ НОВОСАДСКУ РАЦИЈУ (ЕРИХ КОШ,
АЛЕКСАНДАР ТИШМА И ДАНИЛО КИШ) 183

“LIKE BLADES OF GRASS OR EARS OF GRAIN BLOWN BY THE WIND”: COLLECTIVE CHARACTER IN WORKS THAT THEMATIZE THE NOVI SAD RAID (ERIH KOŠ, ALEKSANDAR TIŠMA AND DANILO KIŠ)	185
<i>Јована Сувајџић, Зорана Ђујић</i>	
POLITIKOLOŠKI I KRIVIČNOPRAVNI ASPEKTI GENOCIDA	187
POLITICAL AND CRIMINAL LEGAL ASPECTS OF GENOCIDE	191
<i>Dragan Tančić, Vanda Božić</i>	
OSAMDESET GODINA OD POGROMA I PROGONA BITOLJSKIH JEVREJA	195
EIGHTY YEARS FROM THE POGROM AND THE PERSECUTION OF THE JEWS FROM BITOLA	197
<i>Marjan Tanuševski</i>	
ZAOSTAVŠTINA KRIVIČNOG GONJENJA PRED MEĐUNARODNIM VOJNIM TRIBUNALOM U NIRNBERGU	199
THE LEGACY OF THE CRIMINAL PROSECUTION BEFORE THE INTERNATIONAL MILITARY TRIBUNAL IN NUREMBERG	201
<i>Mirza Totić</i>	
DECA MAJKE KNEŽPOLJKE	203
CHILDREN OF „Majka Knežpoljka“	205
<i>Jasmina Tutunović – Trifunov</i>	
ГЕНОЦИДНА ЈАНУАРСКА „РАЦИЈА“ 1942. НАД СРБИМА, ЈЕВРЕЈИМА, РОМИМА И ОСТАЛИМА У ЈУЖНОЈ БАЧКОЈ . . .	207
JANUARY 1942 GENOCIDE AGAINST SERBS, JEWS, ROMA AND OTHERS IN SOUTH BACHKA, ALSO KNOWN AS „RAZZIA“	209
<i>Александар Вељић</i>	
INTEGRACIJA METODOLOGIJE ISTRAŽIVANJA MENADŽMENTA I DEMOGRAFIJE: OMOGUĆAVAJUĆI I OGRANIČAVAJUĆI FAKTORI RAZVOJA JEVREJSKE ETNIČKO-KONFESIONALNE ZAJEDNICE U REPUBLICI SRBIJI	211
INTEGRATION OF MANAGEMENT AND DEMOGRAPHY RESEARCH METHODOLOGY: ENABLING AND LIMITING FACTORS OF THE DEVELOPMENT	

OF THE JEWISH ETHNO-CONFESSIONAL COMMUNITY
IN THE REPUBLIC OF SERBIA 213

Milan Vemić

STRADANJE ŠPANSKIH JEVREJA (SEFARDA) IZ NIŠA I PIROTA
ZA VREME DRUGOG SVETSKOG RATA 215
SUFFERING OF THE SPANISH JEWS (SEPHARDIM) FROM NIS
AND PIROT DURING THE SECOND WORLD WAR 217

Milena Vidosavljević

IZ POVIJESTI PROGONA ROMA U ZEMLJAMA OKUPIRANE
KRALJEVINE JUGOSLAVIJE ZA VRIJEME
DRUGOG SVJETSKOG RATA 219
FROM THE HISTORY OF THE PERSECUTION OF THE ROMA
IN THE COUNTRIES OF THE OCCUPIED KINGDOM
OF YUGOSLAVIA DURING THE SECOND WORLD WAR 221

Danijel Vojak

МАСОВНИ ЗЛОЧИНИ НАД СРБИМА, НА ТЕРИТОРИЈИ
БИВШЕ ЈУГОСЛАВИЈЕ У ИМЕ ЧЕГА? ЗАШТО? 223
MASS CRIMES AGAINST SERBS IN THE TERRITORY
OF THE FORMER YUGOSLAVIA IN THE NAME OF WHAT?
WHY? 225

Јово С. Вучковић

PORICANJE HOLOKAUSTA - PRAVNO INSTITUCIONALNI
PRISTUP 227
HOLOCAUST DENIAL - A LEGAL INSTITUTIONAL APPROACH ... 229

Bojan Zdravković, Maja Anđelković, Života Radosavljević

МАНАСТИР РАКОВИЦА У ДРУГОМ СВЕТСКОМ РАТУ 231
THE RAKOVICA MONASTERY IN THE SECOND WORLD WAR ... 233

Ивана Женарју Рајовић, Пејтар Ристићановић

УДК 94(497.113 Novi Sad) "1942" (048)
341.322.5(048)
82.09(048)

**„ПОПУТ ВЛАТОВА ТРАВКИ ИЛИ КЛАСЈА ЖИТА
КОЈЕ ПОВИЈА ВЕТАР“: КОЛЕКТИВНИ ЛИК
У ДЕЛИМА КОЈА ТЕМАТИЗУЈУ НОВОСАДСКУ
РАЦИЈУ (ЕРИХ КОШ, АЛЕКСАНДАР ТИШМА
И ДАНИЛО КИШ)**

Јована Сувајдзић

Институт за српску културу Приштина-Лепосавић, Република Србија,
jovana.suvajdzic@gmail.com

Зорана Ћупић

Институт за српску културу Приштина-Лепосавић, Република Србија,
cupiczorana1194@gmail.com

Апстракт: У тексту „Мноштво у делу и мислима: ка поетици колективној у нарацију“ (“*The Many in Action and Thought: Towards a Poetics of the Collective in Narrative*”) Моника Флудерник (Monika Fludernik) истражује да је колективни лик често био занемарен у тумачењима и нараторолошким истраживањима, а да се представљање лика масе показује као важан елемент нефикцијских историјских дела и фикционалних дела која су инспирисана историјским догађајима. Како најомиље Моника Флудерник, наласак који је у књижевним делима савлаан на индивидуу, на историјонистију, заклонио је значај груписких, колективних ликова у улоама иријоведача, фокализатора, дејствувујуће елементи (ајенса). На трају увида ове теоретичарке и зајажња груписких истраживача [Јан Албер (Jan Alber), Брајан Ричардсон (Brian Richardson), Сузан Лансер (Susan Lanser), Јури Марјолин (Uri Margolin), Алан Палмер (Alan Palmer)] у овом раду истражићемо иријоведне стратије и стилска средства коришћена у обликовању колективног лика и смењивању колективног (груписког) лика и индивидуалних ликова (појединаца) у делима која тематизују Новосадску рацију. Корпус на коме ћемо истраживати специфичности и функције

колективної ліка чине књиїа Новосадски іокољ Ериха Коша, Књиїа о Бламу Александра Тишме, Псалам 44 и Пеишчаник Данила Киша. Наша анализа задржаће се на нивоу именованїа и метафоричної одређења колективної ліка (маса, іомила, свети, іруїа, іворка) као и ірийоведної іредстављања деловања и мисли колективної ліка (уїоїреба личних заменица, конїруенциїа, облици ісихонарациїе и циїїираної монолоїа); доїїаћи ће се иїїїања ірийоведне дисїанце и ірийоведачевої ірийадања или нейрийадања колективном лику (їїїїолоїїїа „ми“ и „они“ нараїїива); у иїїраживачки фокус довешће іојаву уїїаїања іојединца у колективни лик (дейерсонализациїа, свођење іојединца на неиздиференцирану ішелесностї) као и издвајања из њеїа иїїїцањем іојединца на обема сїїранама – на сїїрани іочинилаца и на сїїрани жрїїава. Насїїојаћемо да укажемо на улоїу коїу оїисана динамична каракїтеризациїа има у сїїварању значења наведених іїексїїова Ериха Коша, Александра Тишме и Данила Киша као књижевних сїоменика коїи чуваїу сећање на сїїрадања Срба, Јевреїа и друїих жрїїава іоколом Новосадске рациїе 1942. іодине.

Кључне речи: Новосадска рациїа, колективни лик, нараїїолоїїа, дейерсонализациїа, кулїїура сећања.

**“LIKE BLADES OF GRASS OR EARS OF GRAIN
BLOWN BY THE WIND”: COLLECTIVE CHARACTER
IN WORKS THAT THEMATIZE THE NOVI SAD RAID
(ERIH KOŠ, ALEKSANDAR TIŠMA AND DANILO KIŠ)**

Jovana Suvajdžić

The Institute of Serbian Culture Priština - Leposavić, Republic of Serbia,
jovana.suvajdzic@gmail.com

Zorana Ćupić

The Institute of Serbian Culture Priština - Leposavić, Republic of Serbia,
cupiczorana1194@gmail.com

Abstract: *In the text “The Many in Action and Thought: Towards a Poetics of the Collective in Narrative”, Monika Fludernik points out that the character of the collective has often been neglected in interpretations and narratological research, and that the representation of the masses is an important element of non-fictional historical works and fictional works that are inspired by historical events. As Monika Fludernik notes, the emphasis placed in literary works on the individual, on the protagonist, overshadowed the importance of group characters in roles of narrator, focalizer, agent. Following the insights of this theoretician and the observations of other researchers (Jan Alber, Brian Richardson, Susan Lanser, Uri Margolin, Alan Palmer), in this paper we will explore the narrative strategies and stylistic devices used in shaping the collective character and in alternating the collective (group) character and individual characters (individuals) in literary works that thematize the Novi Sad raid. We will examine the specificity and functions of the collective character in the books Novi Sad Massacre by Erih Koš, The Book of Blam by Aleksandar Tišma, Psalm 44 and Hourglass by Danilo Kiš. We will analyze the naming and metaphorical determination of the collective character (mass, crowd, group, procession) as well as the narrative presentation of the actions and thoughts of the collective character (use of personal pronouns, congruence, forms of psycho-narration and of quoted monologue); the questions*

of narrative distance and of the narrator's belonging to a collective character ("we" and "they" narrative typology); the phenomenon of the individual's withdrawal within the group character (depersonalization, reduction of the individual to undifferentiated physicality) as well as separation from it on both sides - on the side of the perpetrators and on the side of the victims. The aim of this paper will be to point out the role that the described dynamic characterization has in creating the meaning of the aforementioned texts by Erih Koš, Aleksandar Tišma and Danilo Kiš as literary monuments that preserve the memory of the suffering of Serbian, Jewish victims and other victims during the Novi Sad raid in 1942.

Key words: *Novi Sad raid, collective character, narratology, depersonalization, culture of remembrance.*